



ЯРОСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ ГРИГОРЕНКО
(12.10.1927 – 18.01.2022)

Редколегія журналу «Математичні методи та фізико-механічні поля», колектив Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України щиро сумують з приводу відходу у Вічність на 95-му році життя видатного вченого-механіка, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, головного наукового співробітника відділу обчислювальних методів Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України, академіка Національної академії наук України, доктора технічних наук, професора **Ярослава Михайлович Григоренка**.

Я. М. Григоренко народився в м. Києві, дитиною пережив страшні роки Голодомору. У 1941 р. закінчив 6 класів середньої школи № 20 м. Києва. У травні 1942 р. п'ятнадцятирічним юнаком був силоміць вивезений до Німеччини, працював у фермера. У січні 1945 р. втік та, повернувшись додому, добровільно пішов в армію, де служив з березня 1945 р. по жовтень 1948 р. Ветеран другої світової війни – учасник бойових дій. У 1948 р. після семирічної перерви Я. М. Григоренко поступив у 9-й клас вечірньої школи № 11 м. Києва, яку закінчив із золотою медаллю в 1950 р. У тому ж році

став студентом механіко-математичного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. По його закінченню в 1955 р. надалі вся його трудова діяльність була пов'язана з Інститутом механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України: за короткий час, з 1955 р. по 1961 р., він пройшов шлях від старшого інженера до завідувача відділу обчислювальних методів, а в 1977–1987 рр. був заступником директора Інституту з наукової роботи. У 1961 р. захистив кандидатську, а згодом в 1970 р. – докторську дисертації. З 1971 р. – професор Київського університету ім. Т. Г. Шевченка, в 1973 р. йому присвоєно звання професора. У 1978 р. він був обраний членом-кореспондентом, а в 1992 р. – дійсним членом НАН України за спеціальністю «Механіка».

Своїми працями Ярослав Михайлович зробив вагомий внесок у низку розділів механіки деформівного твердого тіла. Зокрема, він розробив основні засади теорії конічних оболонок змінної товщини за різних силових і температурних впливів, розвинув теорію анізотропних шаруватих оболонок із шарами змінної жорсткості, запропонував аналітично-числовий підхід до розв'язання широкого класу задач статичної та коливальної оболонки обертання складної форми меридіану, який за своєю ефективністю, стійкістю та точністю результатів значно перевищує ряд інших методів, відомих в світовій практиці розрахунків. Академік НАН України Я. М. Григоренко розв'язав широкий клас задач стаціонарного деформування неоднорідних анізотропних оболонок у постановках різного ступеня строгості; одержав важливі результати з механіки гнучких оболонок за класичною і уточненою оболонковими моделями; запропонував підхід і провів дослідження напруженого стану ортотропних оболонок складної структури за товщиною в докритичній і закритичній областях; розробив підходи до розв'язання двовимірних нелінійних крайових задач і дослідив поведінку оболонок обертання при неосесиметричних силових і температурних навантаженнях. Ним запропоновано методи розв'язання задач механіки для диференціальних рівнянь із частинними похідними з використанням сплайн-функцій та дискретних рядів Фур'є; одержано ряд результатів з біомеханіки в галузі стоматології. Розроблені вченим і його учнями методи розрахунку мають широку область застосування, апробовані на практиці, впроваджені та широко використовуються при проектуванні і створенні раціональних конструкцій в галузі енергомашинобудування та ракетно-космічної техніки.

Наукові результати Я. М. Григоренка відповідають світовому рівню, вони включені в навчальні та довідникові посібники й інші книги, відомі широкому колу спеціалістів у нашій країні і за кордоном. Ці результати відображені в 36 монографіях, спеціалізованих словниках з механіки та більш як у 500 статтях. Академік НАН України Я. М. Григоренко створив наукову школу з обчислювальної механіки, в якій успішно ведеться робота з розвитку різних аспектів теорії та методів розв'язання задач стаціонарного деформування пружних тіл. Він підготував 10 докторів та 43

кандидатів наук, що працюють в Україні та за її межами. Він брав участь у багатьох міжнародних конференціях, симпозіумах та семінарах в Австрії, Бельгії, Великій Британії, Греції, Німеччині, Польщі, США, Японії та ін.

Внесок Я. М. Григоренка у розвиток вітчизняної науки відзначений урядовими нагородами та преміями: орденом Трудового Червоного Прапора та низкою медалей, Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР, Державними преміями УРСР та України в галузі науки і техніки, преміями ім. М.К. Янгеля (1985р.) та О. М. Динника (1996 р.) НАН України.

Я. М. Григоренко плідно співпрацював з науковцями ряду установ НАН України, зокрема, Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України, а також провідними національними університетами України. Він неодноразово опонував докторські та кандидатські дисертаційні роботи співробітників нашого Інституту, писав відгуки на їх автореферати, постійно брав участь у Міжнародних наукових конференціях, які проводились на базі Інституту. Я. М. Григоренко був багатолітнім членом редколегії нашого журналу «Математичні методи та фізико-механічні поля», надрукував у ньому разом зі своїми учнями низку ґрунтовних статей.

Ярослав Михайлович був надзвичайно доброю, щирою та чуйною людиною, постійно допомагав і підтримував талановиту молодь. Його невичерпна життєва енергія, оптимізм, велика працездатність, справжня непідробна любов до України викликали щиру повагу й захоплення, вселяли надію і впевненість у серця оточуючих. Його життєвий шлях – взірець вірного і сумлінного служіння рідній землі та обраній справі. Друзі, колеги та учні Ярослава Михайловича з глибокою вдячністю пам'ятатимуть його яскраву постать, яка спричинила значний вплив на розвиток української та світової науки з обчислювальної механіки деформівних тіл.

**Кушнір Р. М., Пелих В. О., Гачкевич О. Р., Дияк І. І., Дробенко Б. Д.,
Журавчак Л. М., Кунець Я. М., Марчук М. В., Михаськів В. В.,
Місьонг О. Р., Процюк Б. В., Ревенко В. П., Сулим Г. Т.,
Токовий Ю. В., Чапля Є. Я., Шинкаренко Г. А.**